Yüksek "insani gelişmişlik" hayal değil

Türkiye, doğuşta yaşam beklentisini 71,6 yıla, yetişkin okuryazar oranını yüzde 93,6'ya, satınalma gücü paritesine göre kişi başına geliri de 9 bin 505 dolara çıkarması durumunda, yüksek insani gelişmişlik seviyesini 2011 yılında yakalayabilecek

→ Hüseyin TUNÇAY (a.a)

Uluslararası sosyoekonomik gelişmişlik düzeyini ortaya koyan İnsani Gelişme Endeksinde (İGE), Türkiye'nin "yüksek insani gelişmişlik" seviyesini yakalaması çok da uzak değil.

Doğuşta yaşam beklentisini 71,6 yıla, yetişkin okuryazar oranını yüzde 93,6'ya, satınalma gücü paritesi (SAGP) ile kişi başına geliri de 9 bin 505 dolara çıkarması durumunda Türkiye, yüksek insani gelişmişlik seviyesini 2011 yılında yakalayabilecek.

Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) tarafından gerçekleştirilen çalışmaya göre Türkiye, 2003 yılı verileri ile 68,7 yıl doğuşta yaşam beklentisi, yüzde 88,3 okullaşma oranı ve satınalma gücü paritesine göre (SAGP) 6 bin 772 dolarlık kişi başına gelir ile 0,750 endeks değerine sahip bulunuyor.

DPT çalışmasında, Türkiye'nin yüksek insani gelişmişlik alt sınırı olan 0,8 endeks değerine ulaşabilmesi için değişik senaryolar ortaya konuluyor.

SENARYOLAR

İlk senaryoya göre, 2003 verileri ile 68,7 yıl olan doğuşta yaşam beklentisi rakamının 77,8 yıla çıkarılması, diğer bileşenlerin sabit kalması kaydıyla Türkiye'yi yüksek insani gelişmişlik kategorisine taşıyabilecek. Ancak bunun için 18,2 yıl gerekecek.

İkinci senaryoda ise gelişmişlik seviyesine ulaşabilmek için, diğer bileşenler sabit olmak kaydıyla, 2003 yılında 88,3 olan yetişkin okuryazar oranının yüzde 100'e çıkarıldığı, yüzde 68 olan birleşik okullaşma oranını da yüzde 90'a çekildiği varsayımı ele alındı.

Bu durumda ise yetişkin okuryazar oranının yakalanması için 12,6 yıl, birleşik okullaşma oranına ulaşılması için ise 52 yıl beklemek gerekecek.

Üçüncü senaryoda ise endeks değerine erişmek için, diğer bileşenlerin 2003 yılı ile aynı kalacağı varsayıldı ve kişi başına gelirin satın alma gücü paritesi ile 17 bin dolar olacağı varsayıldı. Bu durumda da Türkiye'nin 16,3 yıla ihtiyacı bulunuyor.

2011 YILDA YÜKSEK GELİŞMİŞLİK YAKALANABİLECEK

Beşinci senaryoda ise doğuşta yaşam beklentisinin 71'e, yetişkin okuryazar oranının yüzde 94'e, SAGP ile kişi başına gelirin de 10 bin dolara çıkması ile yüksek gelişmişlik seviyesine çıkılacağı öngörüldü. Ancak burada da yaşam beklentisi için 4,8 yıla, okuryazarlık için 6,1 yıla kişi başına gelir için ise 6,9 yıla ihtiyaç duyulduğu gözleniyor.

Buna karşılık, doğuşta yaşam beklentisinin 71,6 yıla, yetişkin okuryazar oranının yüzde 93,6'ya, SAGP ile kişi başına gelirin 9 bin 505 dolara çıkarılması ile yüksek insani gelişmkişlik seviyesi 2011 yılında yakalanabilecek.

Türkiye'nin yüksek insani gelişmişlik endeksi seviyesine ulaşabilmesi için ortaya konulan senaryolar

	Doğuşta Yaşam Beklentisi	(Yıl) Gereken süre	Yetişkin Okuryazar oranı	(Yıl) Gereken süre	(Yıl) Kişi başı SAGP/dolar	Gereken Süre
2003	68,7	-	88,3	-	6.772	-
SENARYOLAR						
1. senaryo	77,8	18,2	88,3	-	6.772	-
2. senaryo	68,7	-	100,0	12,6	6.776	-
3. senaryo	68,7	-	88,3	-	17.000	16,3
4. senaryo	72,0	6,9	90,0	1,8	10.000	6,9
5. senaryo	71,0	4,8	94,0	6,1	10.000	6,9
6. senaryo	71,6	6,0	93,9	6,0	9,505	6,0